

قدم‌های نویسنده‌گی به قلم‌آموزگار

● عبرت‌الله صدری
آموزگار، تالش

مختلف به‌ویژه مساجد، طبیعت، محل نگهداری گیاهان و جانوران اهلی و یا باغ‌وحش ببریم. در آن محیط‌ها باید فضایی را به‌وجود بیاوریم که کودکان بتوانند نقاشی کنند. هر بار که کودک یک یا چند نقاشی در رابطه با موضوعی می‌کشد، در مورد آن با کودک حرف می‌زنیم و از او در زمان صحبت کردن از فعالیت خودش فیلمی تهیه می‌کنیم. در این مرحله است که متوجه می‌شویم کودک به دنبال تجربه کردن چیزهای جدیدی است که در ذهن دارد و می‌خواهد مطالب جدید را به آندوخته‌های قبلی خود اضافه کند. در ماه‌های بهمن و اسفند که اکثر نشانه‌ها را خوانده‌ایم، کم‌کم به او کمک می‌کنیم که گفته‌های خودش را در مورد نقاشی‌ای که قبلاً کشیده یا طراحی کرده است، بنویسد.

کتاب مصور

تا این‌جا کودک ما کتابی مصور با یک داستان کوتاه به‌وجود آورده و از خواندن آن و اینکه قدرت نوشتن و بیان خود را دارد، خشنود است. این موضوع او را آن‌چنان تشویق می‌کند که گویی کار عظیمی انجام داده است. در مرحله‌ی بعدی باید به کودک کمک کنیم که از منابع مختلف و آثار دیگران که در دسترس او هستند، کمک بگیرد.

کمک نویسنده

در این مرحله به دانش‌آموز یادآور می‌شویم که می‌تواند در نوشتن از کتاب‌ها، دوستان، پدر، مادر، هم‌کلاسی‌ها و کتاب‌خانه کمک بگیرد. دانش‌آموز با بیان احساسات و عواطف خود در واقع گنجینه‌ی لغاتش را افزایش می‌دهد و مفاهیم کتاب‌ها را راحت‌تر درک می‌کند. این‌جاست که متوجه می‌شویم سخن گفتن به نوشتن تبدیل شده است و می‌بینیم یک نویسنده‌ی کوچک در کنارمان ایستاده است.

آخرین مرحله‌ای که به کودک یاد می‌دهیم، مرحله‌ی بازنویسی است. به کودک می‌آموزیم که نکات غیرضروری را حذف و به‌جای آن‌ها و در صورت نیاز مطالبی را اضافه کند.

یکی از مشکلات دانش‌آموزان ما ناتوانی در نوشتن است. مدت‌هاست به این فکر افتاده‌ام که «چگونه می‌توانم دانش‌آموزان را به نوشتن علاقه‌مند سازم و آن‌ها را نویسنده بار بیاورم؟» از خود می‌پرسم: «از چه راه‌هایی می‌توانم انگیزه‌ی نویسنده‌گی را در آنان به‌وجود آورم تا مهارت لازم را پیدا کنند؟» با توجه به تحقیقی که انجام دادم، به این نتیجه رسیدم که کودک قبل از اینکه در نوشتن مهارت لازم را کسب کند، در سخن گفتن و حرف زدن تواناست. یکی از راه‌هایی که کودک می‌تواند در نوشتن مهارت کسب کند این است که در مورد هرچه سخن می‌گوید، بنویسد. برای رسیدن به مهارت نوشتن، مرحله‌ی در نظر گرفته‌ام که عبارت‌اند از:

۱. مرحله‌ی نقاشی که کودکان آن‌چه را در ذهن دارند، نقاشی می‌کنند.

۲. بعد از مهارت پیدا کردن در نقاشی، نوبت مهارت سخن گفتن درباره‌ی نقاشی است. در نقاشی کودک را باید طوری راهنمایی کنیم که حول محور یک ایده نقاشی‌های متفاوتی بکشد. زمانی که متوجه شدیم از این طریق قدرت بیان کودک بهتر شده است و می‌تواند درباره‌ی نقاشی خود جمله‌هایی که در فکر و ذهنش دارد صحبت کند، نوبت مرحله‌ی ضبط صدا یا گرفتن فیلم در زمان سخن گفتن است.

۳. در این مرحله صدا یا فیلم را برای کودک پخش می‌کنیم. باید توجه کودک را به سمتی ببریم که در نقاشی او وجود دارد یا قبل از آن به کودک می‌گوییم: «به فیلم نگاه کن. اگر خواستی می‌توانی به جمله‌هایی که گفته‌ای، جمله‌هایی اضافه کنی.»

به این ترتیب متوجه می‌شویم که کودکان می‌توانند برای نقاشی خود داستان کوتاهی تعریف کنند. به آنان کمک می‌کنیم که با استفاده از تخیل خود قصه بگویند. ناگفته نماند که وقتی کودکان صحبت کردن خود را می‌شنوند و یا در فیلم می‌بینند، از آن خیلی لذت می‌برند و دوست دارند به دنبال تجربه‌های جدید بروند و سخنان جدیدی بگویند.

محیط جدید

این سخن گفتن میسر نمی‌شود مگر اینکه کودکان را به محیط‌های